

Politisk opvågningen på vej i forhold til danske terrorofre

af Lotte Lund og Pia Toftdal

26. april 2022

Mens de fleste af landene i Europa, herunder EU, ja resten af verden, har anerkendt, at staten har et *særligt* ansvar, når det gælder ofre for terror, så har danske politikere indtil nu fralagt sig dette ansvar. Den danske stat har end ikke noget overblik, over hvem den regner for terrorofre eller hvilken hjælp de har modtaget til dato.

Finn Nørgaard Foreningen, der som terrorpåvarendeorganisation, arbejder for at forebygge radikaliserings og terror i Danmark, ønsker, at sikre at danske terrorofres rettigheder som minimum kommer på niveau med terrorofre i resten af EU.

I EU er der i det seneste årti indført en række direktiver, der sikrer ofre for terrorisme en vifte af rettigheder. De kan læses i EU's 'Handbook on Victims of Terrorism', hvor det blandt andet fastslås, at det er nødvendigt at forstå, at ofre for terrorisme er udsatte på en anden måde end ofre for anden form for kriminalitet, netop på grund af terrorismens natur.

Også FN's arbejde med terrorofres rettigheder viser, hvor højt dette emne i disse år er på den internationale politiske dagsorden. Så sent som i februar i år offentliggjorde FN sin nye 'Model Legislative Provisions to Support and Protect the Rights and Needs of Victims of Terrorism' (MLP). Det er en slags "køgebog", der på en gang skal lette og sætte fart i det politiske arbejde ved at have gjort det store arbejde med at give de overordnede rammer for ny lovgivning vedrørende terrorofres rettigheder og særlige behov for støtte. Rammerne kan så tilpasses national lovgivning.

På denne baggrund afholder Finn Nørgaard Foreningen den 18. maj 2022 den første politiske høring i Danmark, der sætter fokus på danske terrorofres rettigheder. Foreningen holder høringen for at hjælpe en politisk opvågningen i forhold til dette vigtige emne på vej.

Hvor dårligt danske ofre for terrorisme i dag er stillet i forhold til de øvrige EU-lande og mange andre lande verden over, blev sidste år dokumenteret, da justitsministeren overfor Retsudvalget skulle svare på, hvad der forefindes af danske planer for at yde støtte til og bakke op om terrorofre, både tidligere og fremtidige. Justitsministeren svar var, at "regeringen ikke har noget overblik over, hvem der bør anses for at være ofre for terrorangrebene i København i 2015, i Barcelona i 2017, i Marokko i 2018 og Sri Lanka i 2018. Ligeledes har regeringen ikke noget overblik over, hvilken kontakt myndighederne har haft med de pågældende personer hidtil." Justitsministeren oplyste dog ved samme lejlighed, at at terrorofre – i lighed med andre ofre for forbrydelser – kan få erstatning efter offererstatningsloven. Den danske regering skelner i denne sammenhæng dermed *ikke*, som EU's direktiver og FN's lovgivningsmodel, mellem ofre for terror og ofre for anden form for kriminalitet.

Det kan måske umiddelbart lyde rimeligt, at der i Danmark ikke skelnes mellem forskellige typer af ofre. Problemet er som tidligere nævnt, at terrorofre på grund af terrorens særlige natur har andre behov end ofre for anden form for kriminalitet.

De er blevet ofre for et angreb på staten – derfor må staten træde til og yde ofrene hjælp, blandt andet i form af resocialisering med fokus på, at terrorofre har brug for hjælp i en lang række faktorer, heriblandt sekundær og gentagen offergørelse/viktimisering, intimidering og gengældelse. Det er noget de danske ofre genkender. En stor del af dem har måttet kæmpe med de store sociale og psykiske problemer, som terroren har påført dem. En vigtig del af disse problemer bunder i manglende anerkendelse af ofrenes situation og i en følelse af manglende retfærdighed. Flere danske ofre har råbt op om en undersøgelse af hændelsesforløbet den 14.-15. februar 2015 – hvordan kunne det gå så galt, hvad kan vi lære af det, så det ikke sker igen. Andre ofre er blevet re-viktimiserede ved forfølgelse på de sociale medier. For blot at nævne nogle eksempler.

Justitsministerens forklaring på, at Danmark helt har kunnet undlade at forholde sig til, hvad man har gjort i resten af EU i forhold til terrorofres rettigheder, er det danske retsforbehold. Direktiverne vedrørende terrorofres rettigheder ligger nemlig inden for EU's retslige samarbejde. Behandlingen af de danske ofre står derfor i skærende kontrast til, hvordan man i andre lande, herunder ikke mindst i EU, tager politisk ansvar for ofre i tilfælde af terror.

Terrorens konsekvenser, som for alvor blev introduceret den 11. september 2001 med et angreb, der ikke kun blev set som et angreb på USA, men på hele den vestlige verden, har i andre sammenhænge haft ellers danske folkevalgtes særlige bevågenhed.

Det er uhyre vanskeligt, indtil videre umuligt, at få oplyst, hvor mange milliarder kroner samfundet siden 2001 har ofret på bekæmpelse af terror, men det er ikke i småtingsafdelingen. Alene få dage efter terrorangrebet i København i 2015 bevilligede et bredt flertal en ekstra milliard kroner til terrorpakken "Et stærkt værn mod terror" (en pakke, der i øvrigt løb ud i 2020 og som ikke er blevet fulgt op med en ny). Der var hundredvis af millioner kroner til politi, efterretningstjenester og forsvar – men intet til ofrene. Nul kroner.

Pakken indeholdt også "en gennemgang af det danske terrorberedskab", som skulle evaluere, om de mange penge er blevet brugt mest hensigtsmæssigt. En sådan gennemgang er dog aldrig blevet gennemført.

For de, der overlevede eller mistede deres nærmeste i angrebet ved Krudttønden og synagogen, er den evaluering afgørende for at finde fred med det, der skete – og som nævnt en rettighed i mange lande. Finn Nørgaard Foreningen bakker op om kravet om denne gennemgang. Før vi får en revision af beredskabet, har vi ingen sikkerhed for, at beredskabet /Danmark har lært noget og

kan bruge erfaringerne til at hindre, at et lignende angreb kan ske igen. Den vil måske give svar på om Finn Nørgaard og Dan Uzan døde forgæves. Måske bliver det også ubehagelig læsning, men nødvendig, hvis vi skal gøre det bedre næste gang.

En anden problemstilling, som de danske politikere ikke har forholdt sig til, er, hvordan man vil støtte danske statsborgere, der bliver ramt af terror på rejser i udlandet, som det blandt andet skete for Louisa Vesterager Jespersen, der brutalt blev myrdet af IS-tilhængere i Marokko i 2018.

Der er behov for politisk handling, nu, hvor der er tid, og hvor vi ikke står midt i ulykken. SF har, som indtil videre det eneste parti i Folketinget, taget udfordringen op og stillet "Forslag til folketingsbeslutning om rettigheder til terrorofre". Dette forslag pålægger regeringen i indeværende folketingssamling at undersøge, hvad det koster at sikre, at ofre for terrorisme garanteres samme rettigheder, som ofrene ville have efter EU's direktiver om henholdsvis bekæmpelse af terrorisme og rettigheder for ofre for kriminalitet. Derefter lægges der op til politiske drøftelser om initiativerne og om at finde den fornødne finansiering. Beslutningsforslaget førstebehandles i Folketinget den 17. maj, dagen før Finn Nørgaard Foreningens høring.

Hvis Danmark bliver ramt af et terrorangreb i morgen, og vi ved fra PET, at terrortruslen mod Danmark er alvorlig, vil ofrene – lige som de danske ofre i dag - blive overladt til sig selv med deres chok, smerte, tab og efterbearbejdning. I Finn Nørgaard Foreningen vil gøre alt hvad vi kan for, at vi bliver klogere af fortiden, til gavn for dem, der måtte følge efter os.